

ੴ

ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਚਾਰ

21

ਗੁਰੂ-ਸਤਿਗੁਰੂ

ਭਾਗ - 2

‘ਖੋਜੀ’

ਗੁਰੂ ਸਤਿਗੁਰ

ਭਾਗ-2

ਤੈ-ਗੁਣੀ ਮਾਈਕੀ ਮੰਡਲ ਵਿਚ 'ਹਉਮੈ' ਦਾ ਪਸਾਰਾ ਅਤੇ 'ਮੈਂ-ਮੇਰੀ' ਦਾ ਬੋਲ-ਬਾਲਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ 'ਜੀਵ' ਕੁਦਰਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਿਜ-ਸੁਆਰਥੀ ਹੈ। 'ਮੈਂ-ਮੇਰੀ' ਦਾ ਸਿਮਰਨ ਹੀ ਸਾਡਾ 'ਜੀਵਨ ਰੂਪ' ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। 'ਮੈਂ-ਮੇਰੀ' ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਵਿਚੋਂ ਸੁਆਰਥ (selfishness) ਉਪਜਦਾ ਹੈ। ਸਾਡੇ —

ਖਿਆਲ ਆਸਾ-ਮਨਸਾ

ਤਿਸ਼ਨਾ

ਰੀਝਾਂ

ਕਰਮ-ਕਾਂਡ

ਪਰਮਾਰਥ

ਭੀ ਨਿਜੀ-ਸੁਆਰਥ ਦੇ ਦੁਆਲੇ ਘੁੰਮਦੇ ਹਨ। ਆਪਣੀ ਖੁਦਗਰਜ਼ੀ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਅਸੀਂ ਕੋਈ ਖਿਆਲ, ਇੱਛਾ, ਉਦਮ ਅਤੇ ਕਰਮ ਕਰਨ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਹੀ ਨਹੀਂ।

ਇਸ ਤੋਂ ਉਲਟ ਕੋਈ ਵਿਰਲਾ ਗੁਰਮੁਖ ਹੀ ਪਰ ਸੁਆਰਥੀ ਅਥਵਾ 'ਪਰਉਪ-ਕਾਰੀ' ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਬ੍ਰਹਮ ਗਿਆਨੀ ਪਰਉਪਕਾਰ ਉਮਾਹਾ ॥

(ਪੰਨਾ-੨੨੩)

All our thoughts, desires, efforts and actions revolve around our selfishness of 'I, me and mine'. People who think and act unselfishly are rare.

ਦੂਜੇ ਲਫਜ਼ਾਂ ਵਿਚ ਸਾਡੇ ਜੀਵਨ ਦੀ ਕਿਸ਼ਤੀ ਦੇ 'ਚੱਪ੍ਹ' ਆਸਾ-ਮਨਸਾ ਹਨ ਤੇ ਇਹਨਾਂ ਚੱਪ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਚਲਾਉਣ ਵਾਲੀ ਸਾਡੀ 'ਮੈਂ-ਮੇਰੀ' ਅਥਵਾ ਹਉਮੈ ਹੀ ਹੈ।

ਜੀਵ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਸੀਮਤ ਹੋਣ ਕਾਰਨ, ਜਦ ਇਸ ਦੀ ਆਸਾ-ਮਨਸਾ ਆਪਣੀ ਨਿਜੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨਾਲ ਪੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਤਾਂ ਇਹ ਕਿਸੇ ਉਚੇਰੀ ਵੱਡੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਆਸਰਾ ਲਭਦਾ ਹੈ।

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਕਿਸੇ ਸੁਣੀ-ਸੁਣਾਈ, ਸਮਝੀ-ਸਮਝਾਈ ਮਨੋਕਲਪਤ ਵਡੇਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ 'ਟੇਕ' ਲੈਂਦਾ ਹੈ ।

ਦਿਸ਼ਟਮਾਨ ਸਥਾਲ ਮਾਇਕੀ ਮੰਡਲ ਦੇ 'ਅੰਧੇਰ ਖਾਤੇ' ਅੰਦਰ ਭਰਮ-ਭੁਲੇਖਿਆਂ ਦੇ ਨਿਸਚੇ ਅਤਿਅੰਤ ਦਿੜ੍ਹੇ, ਗੁੜ੍ਹੇ, ਗਹਿਰੇ ਅਤੇ ਸ਼ਕਤੀਮਾਨ ਹੋ ਚੁਕੇ ਹਨ । ਸੂਖਮ ਆਤਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਮੰਡਲ ਦੇ 'ਤਤ ਗਿਆਨ' ਤੋਂ ਅਗਿਆਤ ਜਾਂ 'ਕੋਰੇ' ਹੋਣ ਕਾਰਨ, ਅਸੀਂ ਭਰਮ ਦੀ ਅਗਿਆਨਤਾ ਵਿਚ 'ਰੱਬ' ਅਥਵਾ ਪਰਮਾਤਮਾ, ਗੁਰੂ, ਅਵਤਾਰਾਂ ਅਤੇ ਦੇਵੀ ਦੇਵਤਿਆਂ ਦੀ ਬਾਬਤ ਆਪੋ-ਆਪਣੀ ਅਲਪ-ਬੁੱਧੀ ਅਨੁਸਾਰ ਮਨੋਕਲਪਤ ਸਰੂਪ, ਰੰਗ, ਭੇਖ, ਗੁਣ ਅਤੇ ਨਾਮ ਆਦਿ ਘੜੇ ਹੋਏ ਹਨ । ਇਸ ਕਾਰਨ ਭਿੰਨ-ਭਿੰਨ —

ਦੇਸ਼ਾਂ
ਕੌਮਾਂ
ਧਰਮਾਂ
ਫਿਰਕਿਆਂ
ਨਸਲਾਂ
ਜਾਤਾਂ
ਕੋੜਮਿਆਂ

ਵਿਚ ਭਿੰਨ-ਭਿੰਨ ਨਾਵਾਂ ਹੇਠ, ਭਿੰਨ-ਭਿੰਨ ਦੇਵੀ-ਦੇਵਤੇ, ਪੀਰ-ਪੈਗੰਬਰ ਅਤੇ ਔਲੀਏ ਆਦਿ ਮੰਨੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿ —

ਅਗਨੀ ਦੇਵਤਾ
ਪਵਨ ਦੇਵਤਾ
ਪਾਣੀ ਦੇਵਤਾ
ਚੰਦ ਦੇਵਤਾ
ਸੂਰਜ ਦੇਵਤਾ
ਕਾਲੀ ਮਾਤਾ
ਚੰਡੀ ਮਾਤਾ
ਖੁਆਜਾ ਦੇਵਤਾ
ਮੂਸਾ ਦੇਵਤਾ

ਆਦਿ, ਅਨੇਕਾਂ ਤੇਤੀ ਕਰੋੜ ਦੇਵੀ-ਦੇਵਤੇ ਅਤੇ ਕਈ ਕਿਸਮ ਦੇ ਜਾਨਵਰ ਅਤੇ ਦਰੱਖਤ ਆਦਿ ਭੀ ਮੰਨੇ ਅਥਵਾ ਪ੍ਰਸੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਸੀਂ ਆਪੋ-ਆਪਣੇ ਮਨੋਕਲਪਤ ਸ਼ਿਆਲਾਂ ਦੁਆਰਾਂ ਅਨੇਕਾਂ ਸ਼ਕਲਾਂ ਅਤੇ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਵਾਲੇ ਦੇਵੀ-ਦੇਵਤੇ ਅਤੇ ਪੀਰ-ਪੈਗੰਬਰ ਆਦਿ ਘੜੇ ਹੋਏ ਹਨ । ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਬੁੱਤਾਂ ਅਥਵਾ ਤਸਵੀਰਾਂ ਤੋਂ ਜਾਹਿਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਕਿਸੇ ਦੇਵਤੇ ਨੂੰ —

‘ਸੁੰਡ’ ਲਾ ਦਿਤੀ
 ‘ਦਹਿ ਸਿਰ’ ਲਾ ਦਿਤੇ
 ‘ਚਾਰ ਬਾਹਾਂ’ ਲਾ ਦਿਤੀਆਂ
 ‘ਸ਼ੇਰ’ ਉਤੇ ਬੈਠਾ ਦਿਤਾ
 ਬਲਦ ਉਤੇ ਬਹਾ ਦਿਤਾ
 ਡਰਾਉਣੀ ਸ਼ਕਲ ਘੜ ਦਿਤੀ

ਅਤੇ ਹੋਰ ਭੀ ਮਨੋਕਲਪਤ ਅਨੇਕਾਂ ਸਰੂਪ ਘੜੇ ਹੋਏ ਹਨ ।

ਇਹ ਮਨੋਕਲਪਤ ਦੇਹਧਾਰੀ ਗੁਰੂ, ਦੇਵੀ-ਦੇਵਤੇ ਨਾਸਵੰਤ ਹਨ, ਪਰ ‘ਸਬਦ’ ਅਥਵਾ ਜੋਤ ਸਰੂਪੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਅਬਿਨਾਸੀ, ਜੁਗੋ-ਜੁਗ ‘ਆਦਿ ਅੰਤਿ ਏਕੈ ਅਵਤਾਰਾ’ ਹੈ ।

ਦੇਹਧਾਰੀ ਗੁਰੂ ਇਕ ਦੇਸੀ ਅਥਵਾ ਇਕ ਜਗ੍ਹਾ ਤੇ ਵਿਚਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਪਰ ‘ਸਬਦ-ਗੁਰੂ’ ਸਰਬ ਬਾਈਂ ਰਵਿ ਰਹਿਆ ਭਰਪੂਰ ਹੈ । ਇਸ ਲਈ ‘ਦੇਹਧਾਰੀ ਗੁਰੂ’ ਸਾਰਿਆਂ ਦੇ ਸਦਾ ਅੰਗ-ਸੰਗ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ, ਪਰ ‘ਸਬਦ ਗੁਰੂ’ ਸਾਰਿਆਂ ਜੀਵਾਂ ਦੇ ‘ਸਦਾ ਅੰਗ ਸੰਗੋ’ ਹੈ ।

ਮਨੋਕਲਪਤ ਦੁਨਿਆਵੀ ਗੁਰੂ ਅਤੇ ਦੇਵੀ-ਦੇਵਤਿਆਂ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਸੀਮਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਪਰ ‘ਸਬਦ-ਗੁਰੂ’ ਦੀ ਆਤਮਿਕ ਸ਼ਕਤੀ ਅਨੰਤ ਅਥਵਾ ‘ਸਭਨਾਂ ਗਲਾਂ ਸਮਰੱਥ’ ਹੈ।

ਸਬਦਿ ਗੁਰੂ ਭਵ ਸਾਗਰੁ ਤਰੀਐ ਇਤ ਉਤ ਏਕੋ ਜਾਣੈ ॥

ਚਿਹਨੁ ਵਰਨੁ ਨਹੀਂ ਛਾਇਆ ਮਾਇਆ ਨਾਨਕ ਸਬਦੁ ਪਛਾਣੈ ॥ (ਪੰ.-੯੪੪)

ਸਬਦੁ ਗੁਰ ਪੀਰਾ ਗਹਿਰ ਗੰਭੀਰਾ ਬਿਨੁ ਸਬਦੈ ਜਗ੍ਹਾ ਬਉਰਾਨੰ॥ (ਪੰਨਾ-੯੩੫)

ਅਸੀਂ ਇਹਨਾਂ ਮਨੋਕਲਪਤ ਦੇਵੀ-ਦੇਵਤਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪੋ-ਆਪਣੇ—

ਖਿਆਲਾਂ ਦੀ ਕਸਵੱਟੀ ਨਾਲ ਚੁਣਿਆ ਹੈ,
ਨਿਸਚਿਆਂ ਅਨੁਸਾਰ ਵਡਿਆਈ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ,
ਸ਼ਰਧਾ-ਭਾਵਨੀ ਨਾਲ ਸੇਵਾ ਕਰਦੇ ਹਾਂ,
ਅਨੇਕਾਂ ਤਰੀਕਿਆਂ ਨਾਲ ਪੂਜਾ ਕਰਦੇ ਹਾਂ,
ਨਿਜੀ ਸੁਆਰਥਾਂ ਲਈ ਵਰਤਦੇ ਹਾਂ ।

ਵੇਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਕਿ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਕਿਸੇ ਨ ਕਿਸੇ ਦੇਵੀ-ਦੇਵਤੇ ਨੂੰ ਮੰਨਿਆਂ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਪਰ ਫੇਰ ਭੀ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਮਾਇਕੀ 'ਭਰਮ-ਭੁਲਾਵੇ' ਦਾ ਬੱਜਰ-ਕਪਾਟ ਨਹੀਂ ਪ੍ਰਲਦਾ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਮਾਨਸਿਕ ਜਾਂ ਆਤਮਿਕ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਕੋਈ ਫਰਕ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਉਹ 'ਗੁਰੂ ਵਾਲੇ' ਅਖਵਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਵੀ, ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ 'ਮੌਹ-ਮਾਇਆ' ਦੇ ਹਨੇ ਰੇ ਵਿਚ ਗਲਤਾਨ ਹਨ। ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਆਤਮਿਕ ਤੱਤ ਗਿਆਨ ਦਾ ਚਾਨਣ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਤਾਂ ਤੇ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ, ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਹਾਲੇ 'ਪੂਰਾ-ਸੱਚਾ-ਗੁਰੂ' ਨਹੀਂ ਲੱਭਾ। ਉਹ ਅਖੌਤੀ ਮਨੋਕਲਪਤ ਗੁਰੂ ਅਤੇ ਦੇਵੀ-ਦੇਵਤੇ 'ਧਾਰ ਕੇ' ਹੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹਨ, ਕਿ ਅਸੀਂ 'ਗੁਰੂ ਵਾਲੇ' ਹਾਂ ।

ਜਨਮਾਂ-ਜਨਮਾਂ ਤੋਂ ਮਾਇਕੀ ਅਥਵਾ ਮਾਦੀ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਵਿਚਰਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਸਾਡੀ 'ਬਿਰਤੀ' ਭੀ ਅਸਥਲ ਅਥਵਾ 'ਮਾਦੀ' ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਜਿਹੜੀ ਚੀਜ਼ ਜਾਂ ਨਿਸਚਾ ਸਾਡੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਅਤੇ ਗਿਆਨ ਇੰਦਰੀਆਂ ਦੀ 'ਪਕੜ' ਵਿਚ ਨਾ ਆਵੇ — ਉਸ ਨੂੰ ਸਾਡਾ ਮਨ ਮੰਨਣ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਜਾਂ ਓਪਰੇ ਜਿਹੇ ਮਨ ਨਾਲ ਹੀ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ।

ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਿਛਲੇ ਲੇਖ ਵਿਚ ਦਸਿਆ ਜਾ ਚੁਕਿਆ ਹੈ ਕਿ 'ਗੁਰੂ-ਸਤਿਗੁਰੂ'-‘ਸਬਦ’ ਜਾਂ ‘ਜੋਤ ਸਰੂਪ’ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਸਾਡੀ ਮਾਦੀ-ਬਿਰਤੀ (materialistic vision) ਪਕੜ ਨਹੀਂ ਸਕਦੀ। ਏਸੇ ਕਾਰਨ ਸਾਡਾ ਮਨ ‘ਜੋਤ ਸਰੂਪੀ’ ‘ਸਬਦ ਗੁਰੂ’ ਨੂੰ —

ਜਾਨਣ
ਬੁੱਝਣ
ਚੀਨਣ
ਅਨੁਭਵ

ਕਰਨ ਤੋਂ ਅਸਮਰੱਥ ਹੈ ।

ਸਾਡੀ ਮਨ ਦੀ 'ਮਾਦਾ ਬਿਰਤੀ' ਕਈਆਂ ਜਨਮਾਂ ਦੇ ਅਭਿਆਸ ਨਾਲ ਦਿੜ੍ਹ ਹੋਈ ਹੈ। ਇਸ ਮਾਦੀ ਬਿਰਤੀ ਨੂੰ 'ਅਨੁਭਵੀ ਗਿਆਨ' ਵਿਚ ਬਦਲਣ ਲਈ ਸਾਨੂੰ ਕਈ ਜਨਮਾਂ ਤੱਕ ਲਗਾਤਾਰ ਸਤਿਸੰਗ ਵਿਚ ਵਿਚਰਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਸਬਦ ਅਥਵਾ ਨਾਮ-ਸਿਮਰਨ ਅਭਿਆਸ ਕਮਾਈ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।

ਸਾਡਾ 'ਗੁਰੂ' ਬਾਬਤ ਨਿਸਚਾ, ਗਿਆਨ ਅਤੇ ਜਾਣਕਾਰੀ —

ਮਨੋ ਕਲਪਤ

ਪੁੰਧਲੀ

ਸੁਣੀ-ਸੁਣਾਈ

ਪੜ੍ਹੀ-ਪੜ੍ਹਾਈ

ਓਪਰੀ

ਅਧੂਰੀ ਅਤੇ

ਗਲਤ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਅਸੀਂ ਸਿਰਫ ਉਹਨਾਂ ਪੀਰਾਂ-ਫਕੀਰਾਂ ਅਤੇ ਦੇਵੀ-ਦੇਵਤਿਆਂ ਨੂੰ ਮੰਨਦੇ ਹਾਂ, ਜਿਹੜੇ ਰਿੱਧੀਆਂ-ਸਿੱਧੀਆਂ, ਕਰਮਾਤਾਂ ਅਤੇ ਨਾਟਕ-ਚੇਟਕ ਰਾਹੀਂ ਸਾਡੇ ਮਾਇਕੀ ਸੁਆਰਥ ਪੂਰੇ ਕਰਦੇ ਹੋਣ। ਅਸੀਂ ਮਾਇਕੀ ਰੁਚੀਆਂ ਵਾਲੀਆਂ ਦਾਤਾਂ, ਦੁੱਧ-ਪੁੱਤ, ਮਾਇਆ ਅਤੇ ਤੰਦਰੁਸਤੀ ਆਦਿ ਨਾਲ ਹੀ ਸੰਭੁਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਾਂ। ਹਾਂ ਜੀ! ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਸੁਆਰਥ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਲਈ 'ਮਤਲਬੀ ਯਾਰ' ਹਾਂ। ਸਾਡਾ 'ਪਰਮਾਰਥ' 'ਮਾਇਕੀ ਬਿਉਹਾਰ' ਹੀ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਇਕ ਦੁਕਾਨ ਤੇ 'ਸੌਦਾ' ਨਾ ਮਿਲੇ ਤਾਂ ਦੂਜੀ ਤੇ ਜਾ ਖਲੋਂਦੇ ਹਾਂ। ਆਪਣੇ ਮਨ ਦੀ ਤਸੱਲੀ ਲਈ ਜਾਂ ਲੋਕ-ਪਚਾਰੇ ਲਈ 'ਗੁਰੂ' ਧਾਰ ਲੈਂਦੇ ਹਾਂ, ਪਰ ਅਸਲ ਵਿਚ ਅਸੀਂ 'ਮਤਲਬ ਪ੍ਰਸਤ' ਹਾਂ। ਇਕ ਪਾਸੇ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਮੰਨਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਮੱਥਾ ਟੇਕਦੇ ਹਾਂ — ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਆਪਣੇ ਸੁਆਰਥ ਲਈ —

ਮੜੀਆਂ-ਮਸਾਣਾਂ

ਦੇਵੀ-ਦੇਵਤਿਆਂ

ਪੀਰਾਂ-ਫਕੀਰਾਂ

ਰਿੱਧੀਆਂ-ਸਿੱਧੀਆਂ ਵਾਲੇ ਸਾਹੂਆਂ

ਕਰਮਾਤਾਂ ਵਾਲੇ ਸਿੱਧਾਂ

ਭੂਤ ਵੱਸ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ

ਦੁੱਧ-ਪੁੱਤ ਬਖਸ਼ਣ ਵਾਲਿਆਂ
ਵੱਡ-ਵਡੇਰਿਆਂ

ਨੂੰ ਪ੍ਰਜਦੇ ਫਿਰਦੇ ਹਾਂ ।

ਇਥੋਂ ਤਾਈਂ ਕਿ ਆਪਣੇ ਸੁਆਰਥ ਲਈ ਵਜੀਰਾਂ ਅਥਵਾ ਵੱਡੇ ਅਫਸਰਾਂ ਦਾ ਆਸਰਾ ਲੈਂਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ 'ਰਿਸ਼ਵਤ-ਬੋਰੀ' ਦਾ ਹਥਿਆਰ ਵਰਤਣੋਂ ਨਹੀਂ ਜਿਕਰਦੇ ।

ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਚ, ਇਸ 'ਦੋ-ਚਿੱਤੇ' ਵਾਲੀ ਅਵਸਥਾ ਦੀ ਬਾਬਤ ਸਾਨੂੰ ਬੜੀ ਜ਼ਬਰਦਸਤ ਤਾਜ਼ਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ —

ਖਸਮੁ ਛੋਡਿ ਦੂਜੈ ਲਗੇ ਢੁਬੇ ਸੇ ਵਣਜਾਰਿਆ ॥ (ਪੰਨਾ-੪੨੦)

ਸਤਿਗੁਰੂ ਛੋਡਿ ਦੂਜੈ ਲਗੇ ਕਿਆ ਕਰਨਿ ਅਗੈ ਜਾਇ ॥
ਜਮ ਪੁਰਿ ਬਧੇ ਮਾਰੀਅਹਿ ਬਹੁਤੀ ਮਿਲੈ ਸਜਾਇ ॥ (ਪੰਨਾ-੯੯੪)

ਜਿਨਾ ਨਾਉ ਸੁਹਾਗਣੀ ਤਿਨਾ ਝਾਕ ਨ ਹੋਰ ॥ (ਪੰਨਾ-੧੩੮੪)

ਕਹਤ ਕਬੀਰ ਸੁਨਹੁ ਰੇ ਪ੍ਰਾਨੀ ਛੋਡਹੁ ਮਨ ਕੇ ਭਰਮਾ ॥
ਕੇਵਲ ਨਾਮੁ ਜਪਹੁ ਰੇ ਪ੍ਰਾਨੀ ਪਰਹੁ ਏਕ ਕੀ ਸਰਨਾਂ ॥ (ਪੰਨਾ-੬੯੨)

ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਚਿਰ ਸਾਨੂੰ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦੀ 'ਝਾਕ' ਜਾਂ 'ਟੇਕ' ਹੈ — ਉਨ੍ਹਾਂ ਚਿਰ ਅਸੀਂ 'ਸੁਹਾਗਣਾਂ' ਨਹੀਂ ਬਣ ਸਕਦੀਆਂ ਅਤੇ ਇਕੋ ਸੱਚੇ ਸੁੱਚੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਉਤੇ ਪੂਰਨ ਸ਼ਰਧਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ, ਐਵੇਂ ਮੱਥਾ ਟੇਕ ਛੱਡਦੇ ਹਾਂ । ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਾਡੀ ਹਾਲਤ 'ਖਸਮੁ ਛੋਡਿ ਦੂਜੈ ਲਗੇ ਢੁਬੇ ਸੇ ਵਣਜਾਰਿਆ' ਵਾਲੀ ਹੋ ਗਈ ਹੈ ।

ਗੁਰਪੁਰਬਾਂ ਉਤੇ ਅਸੀਂ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਂ ਦੇ ਅਵਤਾਰ ਧਾਰਨ ਦੀਆਂ ਤਰੀਕਾਂ, ਬੰਸਾਵਲੀ ਅਤੇ ਸੁਣੀਆਂ-ਸੁਣਾਈਆਂ, ਪੜ੍ਹੀਆਂ-ਪੜ੍ਹਾਈਆਂ ਕੁਝ ਕੁ ਬਾਹਰਮੁਖੀ ਮਾਇਕੀ ਮੰਡਲ ਦੀਆਂ ਕਰਮਾਤਾਂ ਜਾਂ ਕੌਤਕਾਂ ਦਾ ਹੀ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰ ਛਡਦੇ ਹਾਂ, ਕਿਉਂਕਿ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਂ ਦੇ ਅਸਲੀ ਬੇਅੰਤ ਇਲਾਹੀ ਗੁਣਾਂ ਅਤੇ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਤੋਂ ਅਸੀਂ ਅਣਜਾਣ ਹਾਂ । ਬਾਹਰਮੁਖੀ ਮੰਡਲ ਦੇ ਕੌਤਕ ਜਾਂ ਕਰਮਾਤਾਂ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਂ ਦੀ ਇਲਾਹੀ ਸ਼ਕਤੀ ਵਿਚੋਂ ਸੁਰਜ ਦੀਆਂ ਕਿਰਨਾਂ ਵਾਂਗ, ਬੇਅੰਤ ਆਤਮਿਕ ਕਿਰਨਾਂ ਦੇ ਟਾਵੇਂ-ਟਾਵੇਂ ਬਾਹਰਮੁਖੀ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਹੀ ਹਨ ।

ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਸਰਬ-ਕਲਾ ਸਮਰੱਥ ਹਨ ਅਤੇ ਸੁਰਜ ਦੀਆਂ ਕਿਰਨਾਂ ਵਾਂਗ 'ਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ' (Grace) ਰੂਪੀ, ਹਰ ਇਕ ਇਲਾਹੀ ਕਿਰਨ ਵਿਚੋਂ ਸਹਿਜ-ਸੁਭਾਇ ਅਨੇਕਾਂ ਕੌਤਕ, ਕਰਮਾਤਾਂ ਜਾਂ 'ਚਲਤ', ਖਿਨ-ਖਿਨ, ਨਿਮਖ-ਨਿਮਖ 'ਸਦੀਵੀ' ਵਰਤ ਰਹੇ ਹਨ । ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਂ ਦੀਆਂ ਮਿਹਰਾਂ ਅਤੇ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਸਦਕਾ, ਉਨ੍ਹਾਂ

ਦੀ 'ਤਕਣੀ', 'ਛੋਹ', 'ਨਦਰ ਕਰਮ', 'ਚਰਨ ਪੁੜ੍ਹ' ਰੋਮ-ਰੋਮ ਵਿਚੋਂ ਨਿਕਲਦੀਆਂ ਇਲਾਹੀ ਕਿਰਨਾਂ (Divine vibrations) ਦੁਆਰਾ ਬੇਅੰਤ ਕੌਤਕ, ਕਰਮਾਤਾਂ ਜਾਂ 'ਚਲਤ' ਸਹਿਜ-ਸੁਭਗਿ ਵਰਤਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੇ ਬੇਅੰਤ 'ਚਲਤ' ਜਾਂ ਕਰਮਾਤਾਂ ਵਿਚੋਂ ਬਹੁਤ ਹੀ ਥੋੜੀਆਂ, ਟਾਵੀਆਂ-ਟਾਵੀਆਂ 'ਸਾਖੀਆਂ' ਹੀ ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਪ੍ਰਚਲਤ ਹਨ। ਬਾਕੀ ਅਨੰਤ ਅਤੇ ਬੇਅੰਤ, ਗੁੜੇ, ਅਦਿਸ਼ਟ ਅੰਤ੍ਰ-ਆਤਮੇ ਇਲਾਹੀ —

ਗੁਰੂ-ਕੌਤਕ
ਗੁਰੂ-ਚਲਤ
ਅੰਮ੍ਰਿਤ-ਕਲਾ
ਆਤਮਿਕ ਤੀਰ
ਇਲਾਹੀ ਬਾਣ
ਚੋਜ ਵਿਡਾਣੀ
ਪ੍ਰੇਮ-ਬਾਣੀ

ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਬੇਅੰਤ ਜਗਿਆਸੂਆਂ ਦੀਆਂ ਰੂਹਾਂ ਨੂੰ ਆਤਮਿਕ ਸੇਧ ਤੇ ਸਿੱਖੀ ਜੀਵਨ ਪ੍ਰਦਾਨ ਹੋਇਆ, ਤੋਂ ਅਸੀਂ ਅਣਜਾਣ, ਅਵੇਸਲੇ ਅਤੇ ਵਾਂਝੇ ਹਾਂ।

ਜਿਨਿ ਮਾਣਸ ਤੇ ਦੇਵਤੇ ਕੀਏ ਕਰਤ ਨ ਲਾਗੀ ਵਾਰ ॥ (ਪੰਨਾ-੪੯੨)

ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਟਾਖ ਅਵਲੋਕਨੁ ਕੀਨੇ ਦਾਸ ਕਾ ਦੂਖ ਬਿਦਾਰਿਓ ॥ (ਪੰਨਾ-੬੮੧)

ਜਿਸ ਅਪਰ-ਅਪਾਰ ਇਲਾਹੀ ਮੰਡਲ ਵਿਚੋਂ, ਇਹ ਬਾਹਰਮੁਖੀ ਕੌਤਕ ਜਾਂ ਕਰਮਾਤਾਂ ਉਪਜਦੀਆਂ ਹਨ, ਉਸ 'ਹੁਕਮ', 'ਸਬਦ', 'ਨਾਮ', 'ਗੁਰਪ੍ਰਸਾਦਿ', 'ਨਦਰ ਕਰਮ', 'ਚਰਨ ਛੋਹ' ਦੀ ਬਾਬਤ ਸਾਨੂੰ —

ਪਤਾ ਹੀ ਨਹੀਂ
ਸਮਝ ਹੀ ਨਹੀਂ
ਗਿਆਨ ਹੀ ਨਹੀਂ
ਲੋੜ ਹੀ ਨਹੀਂ
ਖੋਜ ਹੀ ਨਹੀਂ ।

ਇਸੇ ਕਾਰਨ ਅਸੀਂ ਆਪੋ-ਆਪਣੀ 'ਸੀਮਤ' ਬੁੱਧੀ ਤੋਂ ਉਪਜੀ ਮਨੋ-ਕਲਪਤ 'ਕਸਵੱਟੀ' ਨਾਲ ਹੀ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੀਆਂ ਇਲਾਹੀ ਹਸਤੀਆਂ ਨੂੰ ਪਰਖਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਇਲਾਹੀ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਇਹਨਾਂ ਮਾਇਕੀ ਮੰਡਲ ਦੀਆਂ ਕਰਮਾਤਾਂ ਤਾਈਂ

'ਸੀਮਤ' ਰਖਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਆਪੋ-ਆਪਣੀ ਬੁੱਧੀ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਤਾਈਂ 'ਮਹਿਦੂਦ' ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ। ਇਉਂ ਅਸੀਂ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਂ ਦੀ ਅਪਰ-ਅਪਾਰ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਸੀਮਤ ਬੁੱਧੀ ਦੀ ਧੁੰਧਲੀ ਜਾਂ ਮੇਲੀ 'ਕਸਵੱਟੀ' ਨਾਲ ਪਰਖ ਕੇ ਅਣਜਾਣੇ ਹੀ, ਆਪਣੀ ਅਗਿਆਨਤਾ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਂ ਦੀ 'ਛਟਿਆਈ' ਜਾਂ 'ਨਿਗਾਦਰੀ' ਕਰ ਬੈਠਦੇ ਹਾਂ।

ਉਪਰਲੀ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿਚ ਇਉਂ ਦਰਸਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ —

We are 'extroverts' and as such, we can see, feel and appreciate only the un-common, un-usual 'esoteric' psychic phenomena and call them 'Miracles'.

To 'confine' the greatness of Gurus to a few esoteric phenomena is 'to limit' their Divine Power and Glory. Thus, in our ignorance, we unconsciously deprecate the Divinity of Gurus!

In this way, we fail to grasp and appreciate' the sublime Divine Glory and Grace of the Gurus and thereby 'deprive ourselves' of the inner intuitional inspiration and experience of the

'real'
awe-striking
vibrating
thrilling
intoxicating
ecstatic,

'Esoteric Wonders' of Divine Blessings, Grace and Love, which are incessantly and continuously,

permeating
engulfing
flowing through and
manifesting

in every particle of the Cosmos with the benevolent Grace of the Lord through His WORD and WILL!

ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਚ ਸੱਚੇ ਗੁਰੂ ਦੀ ਵੱਡਿਆਈ ਤੇ ਪਰਖ ਇਉਂ ਦੱਸੀ ਹੈ —

ਗੁਰੂ ਸਮਰਥੁ ਅਪਾਰੁ ਗੁਰੂ ਵਡਭਾਗੀ ਦਰਸਨੁ ਹੋਇ ॥

ਗੁਰੂ ਅਗੋਚਰੁ ਨਿਰਮਲਾ ਗੁਰ ਜੇਵਡੁ ਅਵਰੁ ਨ ਕੋਇ ॥

ਗੁਰੁ ਕਰਤਾ ਗੁਰੁ ਕਰਣਹਾਰੁ ਗੁਰਮੁਖਿ ਸਚੀ ਸੋਇ ॥
 ਗੁਰੁ ਤੇ ਬਾਹਰਿ ਕਿਛੁ ਨਹੀਂ ਗੁਰੁ ਕੀਤਾ ਲੋੜੇ ਸੁ ਹੋਇ ॥੨॥
 ਗੁਰੁ ਤੀਰਥੁ ਗੁਰੁ ਪਾਰਜਾਤੁ ਗੁਰੁ ਮਨਸਾ ਪੂਰਣਹਾਰੁ ॥
 ਗੁਰੁ ਦਾਤਾ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਦੇਇ ਉਧਰੈ ਸਭੁ ਸੰਸਾਰੁ ॥
 ਗੁਰੁ ਸਮਰਥੁ ਗੁਰੁ ਨਿਰੰਕਾਰੁ ਗੁਰੁ ਉਚਾ ਅਗਮ ਅਪਾਰੁ ॥
 ਗੁਰੁ ਕੀ ਮਹਿਮਾ ਅਗਮ ਹੈ ਕਿਆ ਕਬੈ ਕਥਨਹਾਰੁ ॥

(ਪੰਨਾ-੫੨)

ਜਿਸੁ ਮਿਲਿਐ ਮਨਿ ਹੋਇ ਅਨੰਦੁ ਸੋ ਸਤਿਗੁਰੁ ਕਹੀਐ ॥
 ਮਨ ਕੀ ਦੁਬਿਧਾ ਬਿਨਸਿ ਜਾਇ ਹਰਿ ਪਰਮ ਪਦੁ ਲਹੀਐ ॥ (ਪੰਨਾ-੧੯੮)
 ਵਾਹੁ ਵਾਹੁ ਸਤਿਗੁਰੁ ਸਤਿ ਪੁਰਖੁ ਹੈ ਜਿਸ ਨੋ ਸਮਤੁ ਸਭ ਕੋਇ ॥
 ਵਾਹੁ ਵਾਹੁ ਸਤਿਗੁਰੁ ਨਿਰਵੈਰੁ ਹੈ ਜਿਸੁ ਨਿੰਦਾ ਉਸਤਤਿ ਤੁਲਿ ਹੋਇ ॥
 ਵਾਹੁ ਵਾਹੁ ਸਤਿਗੁਰੁ ਸੁਜਾਣੁ ਹੈ ਜਿਸੁ ਅੰਤਰਿ ਬਹੁਮੁ ਵੀਚਾਰੁ ॥
 ਵਾਹੁ ਵਾਹੁ ਸਤਿਗੁਰੁ ਨਿਰੰਕਾਰੁ ਹੈ ਜਿਸੁ ਅੰਤੁ ਨ ਪਾਰਾਵਾਰੁ ॥
 ਵਾਹੁ ਵਾਹੁ ਸਤਿਗੁਰੁ ਹੈ ਜਿ ਸਚੁ ਦਿੜਾਏ ਸੋਇ ॥
 ਨਾਨਕ ਸਤਿਗੁਰ ਵਾਹੁ ਵਾਹੁ ਜਿਸ ਤੇ ਨਾਮੁ ਪਰਾਪਤਿ ਹੋਇ ॥ (ਪੰਨਾ-੧੪੨੧)

ਸੁਰਜ ਦੀਆਂ ਕਿਰਨਾਂ ਵਾਂਗ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ —

ਨਦਰ-ਕਰਮ	
ਬਖੀਸ਼ਸ਼	
ਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ	
ਪ੍ਰੀਤ	
ਪ੍ਰੇਮ	
ਰਸ	
ਰੰਗ	
ਚਾਉ	
ਛੋਹ	

ਦੀਆਂ ਇਲਾਹੀ ਸ਼ਬਦ ਰੂਪ ਕਿਰਨਾਂ ਵਿਚ ਭੀ —

ਅਚਰਜ ਕਲਾ	
ਬਿਸਮਾਦੀ ਕੌਤਕ	
ਨਿੱਤ-ਨਵੇਂ 'ਚਲਤ'	

ਅਨਤ ਤਰੰਗਾਂ
ਵਾਹ-ਵਾਹੁ
ਉਮਾਹ

ਆਦਿ ਦੇ ਗੁਣ ਦਿਨ-ਰਾਤ, ਖਿਨ-ਖਿਨ, ਪਲ-ਪਲ, ਨਿਮਖ-ਨਿਮਖ ਕੁਦਰਤ ਦੇ ਜ਼ਰੋ-ਜ਼ਰੋ ਵਿਚ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਹੋ ਕੇ, ਓਤ-ਪੋਤ ਰਵਿ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ 'ਬਲਿਹਾਰੀ ਕੁਦਰਤਿ ਵਸਿਆ' ਅਨੁਸਾਰ ਕੁਦਰਤ ਦੇ ਹਰ 'ਦਰਸ਼ਨ' ਵਿਚ ਸਦੀਵੀ 'ਪਕਾਸ਼ਤ' ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ ।

ਪਰ ਸਾਡੇ ਕੌਲ ਸਤਿਗੁਰੂ ਦੇ ਇਹਨਾਂ ਅਚਰਜ, ਵਿਸਮਾਦੀ, ਗੁੱਝੇ ਕੌਤਕਾਂ ਨੂੰ -

ਵੇਖਣ ਵਾਲੀ ਅੱਖ ਨਹੀਂ
 ਸਮਝਣ ਵਾਲੀ ਬੁੱਧੀ ਨਹੀਂ
 ਬੁੱਝਣ ਵਾਲਾ ਗਿਆਨ ਨਹੀਂ
 ਚੀਜ਼ਾਂ ਵਾਲਾ ਅਨੁਭਵ ਨਹੀਂ
 ਮਾਣਨ ਵਾਲਾ ‘ਹਿਰਦਾ’ ਨਹੀਂ
 ਦਾਤ ਲਈ ‘ਬਾਂਡਾ’ ਨਹੀਂ

ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਚ ‘ਗੁਰੂ’ ਦੀ ਵੱਡਿਆਈ, ਮਹੱਤਤਾ ਅਤੇ ਲੋੜ ਨੂੰ ਇਉਂ
ਦਰਸਾਇਆ ਹੈ —

ਬਿਨੁ ਗੁਰ ਮਨੁਆ ਨਾ ਟਿਕੈ ਫਿਰਿ ਫਿਰਿ ਜਨੀ ਪਾਇ ॥ (ਪੰਨਾ-੩੧੩)

ਡੀਗਨ ਡੋਲਾ ਤਉ ਲਉ ਜਉ ਮਨ ਕੇ ਭਰਮਾ ॥
ਭਮ ਕਾਟੇ ਗਰਿ ਆਪਣੈ ਪਾਏ ਬਿਸਰਾਮਾ ॥ (ਪੰਨਾ-੪੦੦)

ਜੇ ਸਉ ਚੰਦਾ ਉਗਵਹਿ ਸੂਰਜ ਚੜਹਿ ਹਜਾਰ ॥
ਏਤੇ ਚਾਨਣ ਹੋਦਿਆਂ ਗਰ ਬਿਨ ਘੁਰ ਅੰਪਾਰ ॥

ਗੁਰ ਗਿਆਨ ਅੰਜਨ ਸਤਿਗਰ ਪਾਇਆ ਅਗਿਆਨ ਅੰਧੇਰ ਬਿਨਾਸੇ॥ (ਪੰ.-੫੨੩)

ਮਤ ਕੋ ਭਰਮਿ ਭਲੈ ਸੰਸਾਰਿ ॥

ਗਰ ਬਿਨ ਕੋਇ ਨ ਉਤਰਸਿ ਪਾਰਿ ॥.....

ਗਰ ਕਰਤਾ ਗਰ ਕਰਣੈ ਜੋਗ ॥

गर परमेसर है भी होग ॥

ਕਹੁ ਨਾਨਕ ਪੜਿ ਇਹੈ ਜਨਾਈ ॥

ਬਿਨ ਗਰ ਮਕਤਿ ਨ ਪਾਈਐ ਭਾਈ ॥

(ਪੰਨਾ-੮੬੪)

ਰਤਨੁ ਜਵੇਹਰੁ ਲਾਲੁ ਹਰਿ ਨਾਮਾ ਗੁਰਿ ਕਾਚਿ ਤਲੀ ਦਿਖਲਾਇਆ॥

(ਪੰਨਾ-੮੮੦)

ਐਸਾ ਸਤਿਗੁਰੁ ਲੋੜਿ ਲਹੁ ਜਿਸੁ ਜੇਵਡੁ ਅਵਰੁ ਨ ਕੋਇ ॥

ਤਿਸੁ ਸਰਣਾਈ ਛੂਟੀਐ ਲੇਖਾ ਮੰਗੈ ਨ ਕੋਇ ॥ (ਪੰਨਾ-੧੦੮੯)

ਗੁਰ ਬਿਨੁ ਘੋਰੁ ਅੰਧਾਰੁ ਗੁਰੂ ਬਿਨੁ ਸਮਝ ਨ ਆਵੈ ॥

ਗੁਰ ਬਿਨੁ ਸੁਰਤਿ ਨ ਸਿਧਿ ਗੁਰੂ ਬਿਨੁ ਮੁਕਤਿ ਨ ਪਾਵੈ ॥ (ਪੰਨਾ-੧੩੯੯)

ਆਦਿ ਅੰਤਿ ਏਕੈ ਅਵਤਾਰਾ ॥

ਸੋਈ ਗੁਰੂ ਸਮਝਿਯਹੁ ਹਮਾਰਾ ॥

(ਚੌਪਈ ਪਾ: ੧੦)

ਹਾਂ ਜੀ ! ਗੁਰਬਾਣੀ ਅਨੁਸਾਰ ਸਤਿਗੁਰੁ ਤਾਂ —

ਗੁਣੀ ਨਿਧਾਨ ਹੈ

‘ਪੂਰਾ ਗੁਰੂ’ ਹੈ

‘ਪੂਰਾ ਵੈਦ’ ਹੈ

‘ਸੁਖ ਸਾਗਰ’ ਹੈ

‘ਸਚਾ ਪਾਤਸ਼ਾਹ’ ਹੈ

‘ਸਦ ਬਖਸਿੰਦ’ ਹੈ

‘ਸਦਾ ਮਿਹਰਵਾਨ’ ਹੈ

‘ਪੂਰਾ ਸ਼ਾਹ’ ਹੈ

‘ਕਰਤਾ ਪੁਰਖ’ ਹੈ

‘ਪੁਰਖ ਅਗੰਮ’ ਹੈ

‘ਪੁਰਖ ਬਿਧਾਤਾ’ ਹੈ

‘ਦਇਆ ਨਿਧਿ’ ਹੈ

‘ਪਾਰਸ’ ਹੈ

‘ਸਚ ਦਾਤਾਰ’ ਹੈ

‘ਭਗਤ ਵਛਲ’ ਹੈ

‘ਬਾਵਨ ਚੰਦਨ’ ਹੈ

ਪੂਰਾ ‘ਪਾਰਜਾਤ’ ਹੈ

‘ਮਾਨ ਸਰੋਵਰ’ ਹੈ

‘ਤੀਰਥ ਦਰੀਆਊ’ ਹੈ

‘ਬੰਦੀ ਡੋੜ’ ਹੈ

‘ਸਭਸ ਕਾ ਦਾਤਾ’ ਹੈ
 ‘ਸਰਬ ਪ੍ਰਤਿਪਾਲੇ’ ਹੈ
 ‘ਸਰਬ ਨਿਧਾਨ ਦਾਨ ਦੇਤ’ ਹੈ
 ‘ਮਾਰਿ ਜੀਵਾਲੇ’ ਹੈ
 ‘ਅੰਤੀ ਅਉਸਰ ਲਏ ਛਡਾਇ’ ਹੈ

 ‘ਅਉਗਣ ਕੋ ਨ ਚਿਤਾਰੇ’ ਹੈ
 ‘ਨਿੰਦਕ, ਦੋਖੀ, ਬੇਮੁਖ ਤਾਰੇ’ ਹੈ
 ‘ਵਡੇ ਅਜਾਨ ਮੁਗਾਧ ਨਿਸਤਾਰੇ’ ਹੈ
 ਬਾਂਹ ਪਕੜ ਅੰਧਲੇ ਉਧਾਰੇ’ ਹੈ
 ਨਿਮਾਣਿਆਂ ਦਾ ਮਾਣ ਹੈ
 ਨਿਤਾਣਿਆਂ ਦਾ ਤਾਣ ਹੈ
 ਨਿਆਸਰਿਆਂ ਦਾ ਆਸਰਾ ਹੈ
 ਨਿਥਾਵਿਆਂ ਦਾ ਥਾਊਂ ਹੈ
 ਨਿਪੱਤਿਆਂ ਦੀ ਪੱਤ ਹੈ
 ਨਿਗੱਤਿਆਂ ਦੀ ਗੱਤ ਹੈ
 ‘ਪਤਿਤ ਪਾਵਨ’ ਹੈ
 ‘ਦੂਖ ਭੰਜਨ’ ਹੈ
 ‘ਨਿਰਭਉ ਹੈ’
 ‘ਨਿਰਵੈਰ’ ਹੈ
 ‘ਸਬਦ ਹੈ’
 ‘ਨਾਮ’ ਹੈ
 ‘ਆਪੇ-ਆਪ’ ਹੈ ।

ਹਾਂ ਜੀ ! ਐਸਾ ਸਤਿਗੁਰ ਲੋੜਿ ਲਹੁ’, ਜੋ —

‘ਨਾਲ ਹੋਵੰਦਾ’
 ‘ਲਹਿ ਨ ਸਕੰਦਾ’
 ਸਦਾ ਅੰਗ ਸੰਗੇ
 ‘ਹਾਥ ਪੈ ਨੇਰੈ’
 ਅੰਗ ਸੰਗ ਮੌਲਾ
 ਅੰਗ ਅੰਗ ਸੁਖਦਾਈ
 ‘ਰਖੈ ਜੀਅ ਨਾਲੈ’

‘ਸਾਚ ਦ੍ਰਿੜਾਵੈ’
 ‘ਅਕਥ ਕਬਾਵੈ’
 ਸਬਦ ਮਿਲਾਵੈ
 ਲਾਡ ਲਡਾਵੈ
 ਖੇਲ ਖਿਲਾਵੈ
 ‘ਪ੍ਰਤਿਪਾਲੈ’
 ‘ਨਿਤ ਸਾਰ ਸਮਾਲੈ’
 ਅਨਦ ਬਿਨੋਦੀ
 ਪ੍ਰੇਮ ਪੁਰਖ
 ਅਤਿ ਪ੍ਰੀਤਮ
 ਅਤਿ ਸੁੰਦਰ

ਮਨ ਮੋਹਣਾ
 ਘਟ ਸੋਹਣਾ
 ਮਿਠ ਬੋਲੜਾ
 ਕਦੇ ਨ ਬੋਲੇ ਕਉੜਾ
 ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਦਾਤਾ
 ਸਾਕੀ ਹੋਇ ਪਿਲਾਵਣ ਹਾਰਾ
 ਅਨਹਦ ਸਬਦ
 ਅਨਹਦ ਬਾਣੀ
 ਅਨਹਦ ਧੁਨੀ
 ਰੁਣਝੁਣ ਨਾਮ
 ਨਾਮ-ਦਾਤਾ
 ਮਾਤ-ਪਿਤਾ
 ਰਸ-ਦਾਤਾ ਹੈ ।

ਤਾਂ ਤੇ ਐਸੇ ਗੁਰ ਕਉ —
 ‘ਬਲਿ ਬਲਿ ਜਾਈ’
 ‘ਲਖ ਲਖ ਲਖ ਬਰੀਆ’
 ‘ਘੋਲਿ ਘੁਮਾਈ’
 ‘ਸਦਾ ਸਦਾ ਕੁਰਬਾਣੀ’

‘ਵਾਰ ਵਾਰ ਜਾਉ’
 ‘ਬਲਿਹਾਰੀ ਜਾਉ’
 ‘ਤਨ ਮਨ ਧਨ ਅਰਪਉ’
 ‘ਝੁਲਾਵਉ ਪਾਖਾ’
 ‘ਸਿਮਰਉ ਸਾਸਿ ਸਾਸਿ’
 ‘ਚਰਨ ਧੋਇ ਧੋਇ ਪੀਵਾਂ’
 ‘ਗ੍ਰਹਿ ਢੋਵਉ ਪਾਣੀ’
 ‘ਗ੍ਰਹਿ ਪੀਸਉ ਨੀਤਿ’
 ‘ਸਿਰ ਬੇਚਉ’
 ‘ਹੁਕਮ ਮਾਨਉ’
 ‘ਵਡਾ ਕਰਿ ਸਾਲਾਹੀਐ’

ਜਿਨ —

‘ਭਰਮ ਗੜ੍ਹ ਤੋੜਿਆ’
 ‘ਹਰਿ ਸਿਉ ਜੋੜਿਆ’
 ‘ਹਰਿ ਨਾਮ ਦਿੜਾਇਆ’
 ‘ਅਲਖ ਲਖਾਇਆ’
 ‘ਹਰਿ ਪੰਥ ਬਤਾਇਆ’
 ‘ਮੇਹ ਅੰਧੇਰ ਚੁਕਾਇਆ’
 ਭਗਤਿ ਭੰਡਾਰ ਬਖ਼ਸ਼ਿਆ’
 ‘ਮਹਾ ਅਗਨਿ ਤੇ ਰਾਖਿਆ’
 ‘ਵੈਰੀ ਮਿਤ੍ਰ ਸਮ ਦਿਸਟਿ ਦਿਖਾਈ’
 ‘ਹਰਿ ਉਪਦੇਸ ਦੇ ਕੀਏ ਸਿਆਣੇ’
 ‘ਪ੍ਰੇਮ ਬਾਣੀ ਮਨ ਮਾਰਿਆ’

 ‘ਨਦਰਿ ਨਿਹਾਲਿਆ’
 ‘ਸੂਕੇ ਹਰੇ ਕੀਏ ਖਿਨ ਮਾਹਿ’
 ‘ਮਾਣਸ ਤੇ ਦੇਵਤੇ ਕੀਏ’
 ‘ਆਪਣੀ ਸੇਵਾ ਲਾਇਆ’
 ‘ਵਿਚਹੁ ਮਾਰਿ ਕਢੀਆ ਬੁਰਿਆਈਆ’
 ‘ਬਾਪੀ ਦਿਤੀ ਕੰਡ ਜੀਉ’
 ‘ਅਬਿਚਲ ਰਾਜ ਬੈਠਾਇਆ’ ।

ਹਮ ਸਬਦਿ ਮੁਏ ਸਬਦਿ ਮਾਰਿ ਜੀਵਾਲੇ ਭਾਈ ਸਬਦੇ ਹੀ ਮੁਕਤਿ ਪਾਈ ॥

ਸਬਦੇ ਮਨੁ ਤਨੁ ਨਿਰਮਲੁ ਹੋਆ ਹਰਿ ਵਸਿਆ ਮਨਿ ਆਈ ॥

ਸਬਦੁ ਗੁਰ ਦਾਤਾ ਜਿਤੁ ਮਨੁ ਰਾਤਾ ਹਰਿ ਸਿਉ ਰਹਿਆ ਸਮਾਈ ॥ (ਪੰ.-੬੦੧)

ਸਬਦੁ ਗੁਰੂ ਪਰਕਾਸਿਓ ਹਰਿ ਰਸਨ ਬਸਾਯਉ ॥ (ਪੰਨਾ-੧੪੦੨)

ਸਬਦੁ ਗੁਰੂ ਗੁਰੂ ਵਾਹੁ ਗੁਰਮੁਖਿ ਪਾਇਆ ।

ਚੇਲਾ ਸੁਰਤਿ ਸਮਾਹੁ ਅਲਖੁ ਲਖਾਇਆ । (ਵਾ.ਭਾ.ਗੁ. ੩/੪)

ਐਸਾ ਗੁਰੂ 'ਸਾਧ ਸੰਗਤ' ਰੂਪੀ ਸਚਖੰਡ ਵਿਚ ਵਸਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਗਿਆਸੂਆਂ ਉਤੇ ਆਤਮਿਕ ਰਸ-ਰੰਗ ਦੀ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ —

ਸਤਸੰਗਤਿ ਸਤਿਗੁਰ ਚਟਸਾਲ ਹੈ ਜਿਤੁ ਹਰਿ ਗੁਣ ਸਿਖਾ ॥

ਧਨੁ ਧੰਨੁ ਸੁ ਰਸਨਾ ਧੰਨੁ ਕਰ ਧੰਨੁ ਸੁ ਪਾਧਾ ਸਤਿਗੁਰੂ

ਜਿਤੁ ਮਿਲਿ ਹਰਿ ਲੇਖਾ ਲਿਖਾ ॥ (ਪੰਨਾ-੧੩੧੬)

ਸਾਧਸੰਗਤਿ ਸਚੁ ਖੰਡ ਵਿਚਿ ਸਤਿਗੁਰ ਪੁਰਖੁ ਵਸੈ ਨਿਰੰਕਾਰਾ ।

(ਵਾ.ਭਾ.ਗੁ. ੬/੪)

ਸਤਿਗੁਰ ਸਚਾ ਪਾਤਿਸਾਹੁ ਪਾਤਿਸਾਹਾਂ ਪਾਤਿਸਾਹੁ ਜੁਹਾਰੀ ।

ਸਾਧਸੰਗਤਿ ਸਚਿ ਖੰਡੁ ਹੈ ਆਇ ਝਰੋਖੈ ਖੋਲੈ ਬਾਰੀ । (ਵਾ.ਭਾ.ਗੁ. ੧੧/੧)

ਸਾਡਾ 'ਅਤਿ ਪ੍ਰੀਤਮ' ਸਤਿਗੁਰੂ 'ਸਾਕੀ' ਬਣ ਕੇ ਸਾਨੂੰ ਅੰਤਰ-ਆਤਮੇ 'ਪਿਰਮ-ਪਿਆਲੇ' ਅਤੇ 'ਅੰਮ੍ਰਿਤ-ਨਾਮ ਭੋਜਨ' ਦਿਨ ਰਾਤ ਛਕਾਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਸੀਂ 'ਪਿਰਮ-ਰਸ' ਵਿਚ ਅਲਮਸਤ ਮਤਵਾਰੇ ਹੋ ਕੇ 'ਖੀਵੇ' ਤੁੰਦੇ ਹਾਂ ।

ਪਾਤਿਸਾਹਾਂ ਦੀ ਮਜਲਸੈ ਪਿਰਮੁ ਪਿਆਲਾ ਪੀਵਣ ਭਾਰੀ ।

ਸਾਕੀ ਹੋਇ ਪੀਲਾਵਣਾ ਉਲਸ ਪਿਆਲੈ ਖਰੀ ਖੁਮਾਰੀ ।

ਭਾਇ ਭਗਤਿ ਭੈ ਚਲਣਾ ਮਸਤ ਅਲਮਸਤ ਸਦਾ ਹੁਸਿਆਰੀ ।

ਭਗਤ ਵਛਲੁ ਹੋਇ ਭਗਤਿ ਭੰਡਾਰੀ ॥ (ਵਾ.ਭਾ.ਗੁ. ੧੧/੧)

ਪ੍ਰੇਮ ਦੀ ਇਹ 'ਅਕਬਥ ਕਹਾਣੀ' 'ਪਿਮ-ਖੇਲ' — ਅੰਤ੍ਰ-ਮੁਖੀ ਤੇ ਅਤਿ ਸੂਖਮ ਹੈ, ਜੋ ਗੁਰਮੁਖ ਪਿਆਰਿਆਂ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਹੋਇਆਂ ਮਹਾਂਪੁਰਖਾਂ ਦੀ ਸੰਗਤ ਅਥਵਾ ਸਾਧ-ਸੰਗਤ ਵਿਚ ਵਿਚਰਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ, ਨਾਮ ਅਭਿਆਸ ਕਮਾਈ ਨਾਲ ਹੀ 'ਅਨੁਭਵ' ਕੀਤੀ ਤੇ ਮਾਣੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ 'ਸਬਦ ਗੁਰੂ' ਸਿਰਫ਼ ਨਾਲ ਹੀ ਨਹੀਂ

ਰਹਿੰਦਾ, ਬਲਕਿ ਮੰਤ੍ਰ-ਆਤਮੇ, ਅੰਗ-ਸੰਗ ਮੌਲਾ ਹੋ ਕੇ ਨਿੱਧਾ ਪਿਆਰ ਅਤੇ ਰੰਗ-ਰਸ ਬਖਸ਼ਦਾ ਹੈ ।

ਸਤਸੰਗਤਿ ਸਤਗੁਰੁ ਪਾਈਐ ਅਹਿਨਿਸਿ ਸਬਦਿ ਸਲਾਹਿ ॥ (ਪੰਨਾ-੨੨)

ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਬੜੀ ਉੱਚੀ-ਸੁੱਚੀ, ਇਲਾਹੀ ਬਾਣੀ ਬਖਸ਼ੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੀ 'ਰੋਸ਼ਨੀ' ਤੇ ਅਗਵਾਈ ਵਿਚ ਸਤਿਸੰਗ ਤੇ ਨਾਮ ਸਿਮਰਨ ਦੁਆਰਾ ਅਸੀਂ ਉੱਚਾ-ਸੁੱਚਾ ਆਤਮਿਕ 'ਨਾਮ-ਰੰਗਣ' ਵਾਲਾ ਜੀਵਨ ਬਤੀਤ ਕਰਨਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੀ 'ਮਹਿਕ' (fragrance) ਨਾਲ ਅਭਿਲਾਖੀ ਰੂਹਾਂ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਹੋ ਕੇ, ਆਪੇ ਹੀ ਗੁਰ ਮਤਿ ਵੱਲ ਖਿੱਚੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ।

ਇਲਾਹੀ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ 'ਚਾਨਣ' ਅਥਵਾ 'ਅਨੁਭਵੀ ਗਿਆਨ' ਨੂੰ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਫੈਲਾਉਣ ਦਾ ਇਹੀ ਇਕੋ-ਇਕ ਸਾਧਨ ਹੈ ।

ਤਿਸੁ ਗੁਰ ਕਉ ਹਉ ਵਾਰਿਆ ਜਿਨਿ ਹਰਿ ਕੀ ਹਰਿ ਕਥਾ ਸੁਣਾਈ ॥

ਤਿਸੁ ਗੁਰ ਕਉ ਸਦ ਬਲਿਹਾਰਣੈ ਜਿਨਿ ਹਰਿ ਸੇਵਾ ਬਣਤ ਬਣਾਈ ॥

ਸੋ ਸਤਿਗੁਰੁ ਪਿਆਰਾ ਮੇਰੈ ਨਾਲਿ ਹੈ ਜਿਥੈ ਕਿਥੈ ਮੈਨੋ ਲਏ ਛਡਾਈ ॥

ਤਿਸੁ ਗੁਰ ਕਉ ਸਾਬਾਸਿ ਹੈ ਜਿਨਿ ਹਰਿ ਸੋਝੀ ਪਾਈ ॥

ਨਾਨਕੁ ਗੁਰ ਵਿਟਹੁ ਵਾਰਿਆ ਜਿਨਿ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਦੀਆ

ਮੇਰੇ ਮਨ ਕੀ ਆਸ ਪੁਰਾਈ ॥ (ਪੰਨਾ-੫੮੭-੫੮੮)

ਨਮਸਕਾਰੁ ਗੁਰਦੇਵ ਕੋ ਸਤਿ ਨਾਮੁ ਜਿਸੁ ਮੰਤ੍ਰ ਸੁਣਾਇਆ ।

ਭਵਜਲ ਵਿਚੋਂ ਕਢਿ ਕੈ ਮੁਕਤਿ ਪਦਾਰਥਿ ਮਾਹਿ ਸਮਾਇਆ ।

ਜਨਮ ਮਰਣ ਭਉ ਕਟਿਆ ਸੰਸਾ ਰੋਗੁ ਵਿਯੋਗੁ ਮਿਟਾਇਆ ।

ਸੰਸਾ ਇਹੁ ਸੰਸਾਰੁ ਹੈ ਜਨਮ ਮਰਨ ਵਿਚਿ ਦੁਖੁ ਸਵਾਇਆ ।

ਜਮ ਦੰਡੁ ਸਿਰੌ ਨਾ ਉਤਰੈ ਸਾਕਤਿ ਦੁਰਜਨ ਜਨਮੁ ਗਵਾਇਆ ।

ਚਰਨ ਗਹੇ ਗੁਰਦੇਵ ਦੇ ਸਤਿ ਸਬਦੁ ਦੇ ਮੁਕਤਿ ਕਰਾਇਆ ।

ਭਾਉ ਭਗਤਿ ਗੁਰਪੁਰਬਿ ਕਰਿ ਨਾਮੁ ਦਾਨੁ ਇਸਨਾਨੁ ਦਿੜਾਇਆ ।

ਜੇਹਾ ਬੀਉ ਤੇਹਾ ਫਲੁ ਪਾਇਆ ॥

(ਵਾ.ਭਾ.ਗੁ ੧/੧)

(ਸਮਾਪਤ)

ਏਸੇ ਕਲਮ ਦੇ ਲਿਖੇ ਹੋਏ ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਚਾਰੂ ਦੀ ਲੜੀ ਵਿੱਚ ਅੱਡ-ਅੱਡ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਤੇ 132 ਲੇਖ (13 ਕਿਤਾਬਾਂ) ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੇਖਾਂ ਦਾ ਹਿੰਦੀ ਤਰਜਮਾ ਵੀ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਪੰਜ ਲੇਖ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਹਨ।

ਕੀਰਤਨ ਅਤੇ ਨਾਮ-ਅਭਿਆਸ ਕਮਾਈ ਦੇ ਅੱਠ ਦਿਨਾਂ ਜਪ-ਤਪ ਸਮਾਗਮ, ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਬ੍ਰਹਮ-ਬੁੰਗਾ, ਪਿੰਡ ਦੋਦੜਾ ਵਿਖੇ ਮਾਰਚ, ਸਤੰਬਰ ਅਤੇ ਦਸੰਬਰ (20-30) ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਜੂਨ ਵਿੱਚ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਬ੍ਰਹਮ ਬੁੰਗਾ ਸਾਹਿਬ, ਦੱਖਣੀ ਬਾਈਪਾਸ ਦੋਰਾਹਾ ਵਿਖੇ ਹਰ ਸਾਲ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਬ੍ਰਹਮ ਬੁੰਗਾ ਸਾਹਿਬ, ਦੱਖਣੀ ਬਾਈਪਾਸ ਦੋਰਾਹਾ ਵਿਖੇ ਪੰਦਰਾਂ ਦਿਨਾਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਸਮਾਗਮ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਇਲਾਕਿਆਂ ਦੀਆਂ ਸੰਗਤਾਂ ਦੀ ਮੰਗ ਅਨਸਾਰ 15-15 ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਅਰਸੇ ਬਾਅਦ, ਦੋ ਦਿਨਾਂ ਸਮਾਗਮ ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਹੋਰ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਹਫਤਾਵਾਰੀ ਸਮਾਗਮ ਵੀ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਬਾਵਾਂ ਤੇ ਸਥਾਨਕ ਸੰਗਤਾਂ ਵੱਲੋਂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

ਪਿੰਡ ਦੋਦੜਾ, ਬੁਢਲਾਡਾ-ਸੁਨਾਮ, ਬਰਾਸਤਾ (ਵਾਇਆ) ਜਖੇਪਲ ਲਿੰਕ ਰੋਡ ਤੇ ਹੈ। ਚਾਹਵਾਨ ਸੱਜਣ ਇਹ ਲੇਖ ਅਤੇ ਸਮਾਗਮਾਂ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪਤੇ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ :-

Website : www.brahmbungadodra.org

E-mail : info@brahmbungadodra.org

ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਬ੍ਰਹਮ ਬੁੰਗਾ ਸਾਹਿਬ

ਪਿੰਡ ਤੇ ਡਾਕਖਾਨਾ : ਦੋਦੜਾ

ਤਹਿਸੀਲ-ਬੁਢਲਾਡਾ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮਾਨਸਾ (ਪੰਜਾਬ)

ਫੋਨ : 073074-55097, 01652-255097, 099149-55098

❖ ਸ਼ਾਖਾ ❖

ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਬ੍ਰਹਮ ਬੁੰਗਾ ਸਾਹਿਬ (ਦੋਦੜਾ)

ਦੱਖਣੀ ਬਾਈ ਪਾਸ, ਦੋਰਾਹਾ

ਜ਼ਿਲਾ ਲੁਧਿਆਣਾ, ਪੰਜਾਬ

ਫੋਨ : 073074-55098, 01628-258697, 099149-55098

❖ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕ ❖

ਸੈਕ੍ਰੇਟਰੀ, ਬ੍ਰਹਮ-ਬੁੰਗਾ ਟ੍ਰਸਟ (ਰਜਿ.)

ਪਿੰਡ ਤੇ ਡਾਕਖਾਨਾ : ਦੋਦੜਾ

ਤਹਿਸੀਲ-ਬੁਢਲਾਡਾ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮਾਨਸਾ (ਪੰਜਾਬ)

ਫੋਨ : 073074-55096